

SĄD NAJWYŻSZY

Rzeczypospolitej Polskiej

Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego

Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf

Warszawa, dnia 28 marca 2018 r.

BSA I-4110- 4/18

Sąd Najwyższy

Izba Cywilna

Działając na podstawie art. 60 § 1 ustawy z dnia 23 listopada 2002 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 1254 z późniejszymi zmianami) przedstawiam wniosek o rozstrzygnięcie przez skład siedmiu sędziów Izby Cywilnej Sądu Najwyższego rozbieżności w wykładni prawa występującej w orzecznictwie Sądu Najwyższego w zakresie dotyczącym następującego zagadnienia prawnego:

1. *Czy dokonując z urzędu w postępowaniu o podział majątku objętego dotychczas wspólnością majątkową małżeńską ustalenia składu i wartości majątku wspólnego (art. 567 § 3 k.p.c w zw. z art. 684 k.p.c), sąd określa wartość nieruchomości należącej do majątku podlegającego podziałowi przy uwzględnieniu jej obciążenia hipotecznego ?*
2. *Czy art. 618 § 3 k.p.c. stoi na przeszkodzie dochodzeniu między byłymi współmałżonkami roszczeń o zwrot kwoty zobowiązania zabezpieczonego hipotecznie, spłaconego przez jednego z małżonków po zniesieniu wspólności?*

Uzasadnienie

Niniejsze zagadnienie prawne dotyczy oszacowania wartości majątku rozwodzących się małżonków, w sytuacji, gdy w czasie trwania małżeństwa zabezpieczyli oni na nieruchomości należącej do ich majątku wspólnego wierzycelność hipoteczną, której spłata po ustaniu ich małżeństwa doprowadziła do wzbogacenia jednego byłego małżonka kosztem drugiego.

Nie budzi wątpliwości fakt, iż sąd rozstrzyga ze skutkiem określonym w art. 618 § 3 w zw. z art. 688 i 567 § 3 k.p.c. o długach związanych z majątkiem wspólnym, zaciągniętych w trakcie trwania wspólności, spłaconych po jej ustaniu, lecz przed podziałem majątku (post. SN z 9.09.1976 r., III CRN 83/76, OSP 1977, nr 9, poz. 157. Także: A. Zieliński, [w:] A. Zieliński [red.], *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 8, Warszawa 2016, Art. 686 Nb 4). Przypadek ten dotyczy, jak się wydaje, również uwzględnienia w postępowaniu o podział majątku wspólnego małżonków obciążeń związanych z hipoteką, która ciąży na jednym ze składników majątku poddanego podziałowi (por. post. SN z 29.09.2004r., II CK 538/03 www.sn.pl; post. SN z 5.10.2000 r., II CKN 611/99, Biul. SN 2000, nr 11, s. 15).

Niezgłoszenie roszczenia z tytułu spłaty kredytu mieszkaniowego przed zakończeniem postępowania skutkuje natomiast utratą możliwości jego podnoszenia w odrębnym postępowaniu (A. Zieliński, [w:] A. Zieliński [red.], *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz*, wyd. 8, Warszawa 2016, Art. 567 Nb 14). W konsekwencji w wyniku podziału jeden z byłych małżonków, nie będąc już współwłaścicielem nieruchomości, pozostaje nadal współkredytobiorcą odpowiedzialnym osobiście i całym swoim majątkiem teraźniejszym i przyszłym za spłatę zobowiązania zaciągniętego w trakcie trwania małżeństwa (por. A. Grajewski, *Podział majątku wspólnego a zwolnienie byłego małżonka z długu*, *Palestra* 11 [2016], s. 14). Obostrzenie to było przedmiotem obszernych rozważań Sądu Najwyższego, w szczególności w wyroku z 2.04.2009 r., IV CSK 566/08, MoP 17 (2009), z. 9, s. 466 oraz w uchwale z 25.06.2008 r., III CZP 58/08, Biul. SN 2008, nr 6, s. 11.

Odesłanie zawarte w art. 567 § 3 k.p.c. prowadzi do odpowiedniego stosowania w postępowaniu o podział majątku wspólnego byłych współmałżonków przepisów o dziale spadku (art. 680 – 689 k.p.c.). Stanowią one, że sąd dokonując podziału ustala wartość ulegającego podziałowi spadku (art. 684 k.p.c.). Za koncepcją, w myśl której dla określenia wartości dzielonej nieruchomości wspólnej miarodajne są ciężące na niej prawa majątkowe osób trzecich, przemawia brzmienie normy art. 686 k.p.c. Nakazuje ona, przy podziale spadku, rozstrzygnąć o istnieniu zapisów zwykłych, których przedmiotem są rzeczy lub prawa należące do spadku, o wzajemnych roszczeniach pomiędzy współspadkobiercami z tytułu posiadania poszczególnych przedmiotów spadkowych (por. art. 618 § 1 k.p.c.), pobranych pożytków i innych przychodów, poczynionych na spadek nakładów i spłaconych długów spadkowych. W szczególności ważne jest wymienienie zapisów, nakładów i długów spadkowych. *Ratio legis* tej normy stanowi dążenie do precyzyjnego określenia wartości udziałów spadkowych (J. Pietrzykowski, K. Pietrzykowski, [w:] A. Marciniak, K. Piasecki, *Kodeks postępowania cywilnego*, t. II. Art. 367-729, wyd. 7, Warszawa 2016, Art. 686 Nb 2) oraz „komplementarnego i ostatecznego dokonania podziału majątku spadkowego oraz rozliczenia między spadkobiercami” (wyr. SN z 13.05.2015 r., III CSK 309/14, OSNC 2016, nr 4, poz. 46). W orzecznictwie zwraca się ponadto uwagę na społeczny wymiar definitywnego uregulowania sytuacji majątkowej pomiędzy byłymi małżonkami. W wyroku z 2.04.2009 r. IV CSK 566/08 (MoP 17 [2009], z. 9, s. 466) zasadnie postanowiono, iż „podstawowym założeniem postępowań działowych jest rozpoznanie i rozstrzygnięcie w jednym postępowaniu całego kompleksu zagadnień obejmujących nie tylko zniesienie współwłasności, dział spadku czy podział majątku wspólnego, ale także roszczenia jakie na tle wspólności praw mogły powstać między uczestnikami takich postępowań. Uregulowanie sytuacji prawnej stron, które postanawiają wyjść z różnych rodzajów wspólności, ma być ostateczne i definitywnie kończyć etap wzajemnych pretensji”. Ustawodawca milcząco zakłada, że wszystkie pasywa majątkowe mogły zostać zneutralizowane poprzez odpowiednie zachowanie jednego z uprawnionych z tytułu wspólności masy spadkowej. Wymienione pasywa stanowią niewątpliwie obciążenie spadku, zmniejszające jego realną wartość wyrażoną w pieniądzu.

I. Pierwsze z pytań sprowadza się do ustalenia czy w postępowaniu działowym sąd określa wartość dzielonej nieruchomości wspólnej, wchodzącej dotychczas do majątku wspólnego byłych małżonków, z uwzględnieniem obciążeń hipotecznych. Wobec licznych rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych, a także w orzecznictwie Sądu

Najwyższego, prowadzących do niejednorodnych prób wypełnienia luki prawnej (zob. zwłaszcza post. SN z 26.09.2013 r., II CSK 650/12, www.sn.pl; na ten temat zob. P. Hadyna, *Wpływ podziału nieruchomości na hipotekę na udziale we współwłasności*, Warszawa 2016, s. 82), ustalenie tej okoliczności w drodze podjęcia uchwały w trybie art. 60 § 1 u.SN. jest ze wszelkich miar celowe.

I.1. Pierwszy pogląd, licznie reprezentowany w orzecznictwie, opiera się na założeniu, że przy określeniu wartości majątku wspólnego przeznaczonego do podziału w wyniku ustaniu wspólności majątkowej małżeńskiej bierze się pod uwagę aktywne i pasywne składniki majątku. Uwzględnieniu podlega przy tym nie zobowiązanie z umowy kredytowej, ale prawo rzeczowe ograniczające możliwość rozporządzenia rzeczą, w szczególności jej zbycie. W wyniku przysądzenia nieruchomości jednej osobie, zachwianiu ulega bowiem reżim odpowiedzialności za kredyt hipoteczny. „Rozczepieniu” ulega odpowiedzialność prawnorzeczowa i zobowiązaniowa współdłużników (zob. post. SN z 26.09.2013 r., II CSK 650/12, www.sn.pl; uchw. z 25.06.2008 r., III CZP 58/08, OSNC 2009, nr 7-8, poz. 99; post. SN z 5.10.2000 r., II CKN 611/99, M.Prawn. 2001, nr 2, s. 93, Biul. SN 2000, nr 11, s. 15; post. SN z 29.09.2004 r., II CK 538/03, www.sn.pl; post. z 26.11.2009 r., III CZP 103/99, OSNC-ZD 2010, nr 3, poz. 82; post. SN z 21.01.2010 r., I CSK 205/09, www.sn.pl; post. SN z 20.04.2011 r., I CSK 661/10, OSNC-ZD 2012, nr 2, poz. 31; post. SN z 26.10.2011 r., I CSK 41/11, www.sn.pl; wyrok SN z 2.04.2011 r., IV CSK 566/08, M.Prawn. 2009, nr 9, s. 466; wyr. SA w Gdańsku z 15.01.2016 r., V ACa 615/15, www.orzeczenia.ms.gov.pl). Również w doktrynie zarysował się pogląd o konieczności uwzględnienia przy obliczaniu wartości ulegającego podziałowi majątku obciążeń, przede wszystkim praw rzeczowych ograniczonych, np. hipoteki (J. Gudowski, [w:] T. Ereciński, J. Gudowski (red.), *Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom IV. Postępowanie rozpoznawcze. Postępowanie zabezpieczające*, wyd. 5, Warszawa 2016, Art. 567 Nb 14. Autor przywołuje obszernie orzecznictwo SN: post. SN z 5.10.2000 r., II CKN 64/99, niepubl.; wyr. SN z 2.04.2003 r., III CRN 55/02, OSP 2005, z. 3, poz. 32; uchw. SN z 25.06.2008 r., III CZP 58/08, OSNC 2009, nr. 7-8, poz. 99; post. SN z 21.01.2010 r., I CSK 205/09, www.sn.pl; post. SN z 20.04.2011 r., I CSK 661/10, OSNC-ZD 2012, nr B, poz. 31; post. SN z 26.10.2011 r., I CSK 41/11, www.sn.pl).

I.2. Drugi pogląd, który należy uznać dziś za mniejszościowy, reprezentowany przez część orzecznictwa, głosi, że majątek wspólny małżonków podlegający podziałowi obejmuje jedynie czystą wartość majątku (post. SN z 5.12.1978 r., III CRN 194/78, OSNC 1979, nr 11, poz. 207). Argumentacja afirmująca tę interpretację wskazuje na pozycję wierzyciela, w którego sytuację prawną godziłby podział długów. Również w postanowieniu z 21.01.2010 r., I CSK 205/09, www.sn.pl, Sąd Najwyższy uznał, że przy podziale majątku wspólnego po ustaniu wspólności majątkowej między małżonkami w zasadzie nie bierze się pod uwagę pasywów, lecz przy tej okazji pozytywnie odniósł się do konieczności uwzględnienia obciążeń prawnorzeczowych przy określaniu wartości podlegającego podziałowi majątku stwierdzając, że przy szacowaniu składników majątku wspólnego należy uwzględnić obciążenie zmieniające rzeczywistą wartość tych składników majątkowych, w szczególności obciążenie o charakterze prawnorzeczowym, za które ponosi odpowiedzialność każdorazowy właściciel nieruchomości, zwłaszcza obciążenie hipoteką i prawami dożywocia. Wartość takich obciążeń odlicza się zarówno przy ustalaniu składników majątku wspólnego, jak i przy zaliczeniu wartości przyznanej

jednemu z małżonków nieruchomości na poczet przysługującego mu udziału w majątku wspólnym.

Rozważając argumenty podnoszone w orzecznictwie na rzecz obu poglądów należy odnotować, że pojęcie majątku jest w prawie polskim niezdefiniowane. W szerszym ujęciu majątek stanowią jednak zarówno aktywa, jak i pasywa; taką zasadę przyjmuje się np. w prawie spadkowym (R. Longchamps de Beriér, *Majątek*, [w:] F. Zoll, J. Wasilkowski [red.], *Encyklopedia podręczna prawa prywatnego*, t. II Warszawa 1932, s. 727). Odmienne rozumie się pojęcie mienia (art. 44 k.c.), którego desygnatem są własność i inne prawa majątkowe, mające wyłącznie charakter aktywów (S. Dmowski, S. Rudnicki, *Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga pierwsza. Część ogólna*, wyd. 2, Warszawa 1999, s. 125-126; W. Katner, [w:] M. Safjan [red.], *System Prawa Prywatnego*, t. I, *Prawo cywilne – część ogólna*, Warszawa 2007, § 87 Nb. 7), jakkolwiek w języku aktów normatywnych pojęcia te są często stosowane wymiennie. W ujęciu węższym – w szczególności w wykładni art. 31 k.r.o. – majątek obejmuje wyłącznie aktywa (por. art. 31 k.r.o.; szerzej zob. J.S. Piątkowski, [w:] J.S. Piątkowski [red.], *System prawa rodzinnego i opiekuńczego*, cz. I, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1985, § 26, s. 343-344, 354-356; M. Sychowicz, [w:] K. Piasecki, (red.), *Kodeks rodzinny i opiekuńczy z komentarzem*, Warszawa 2000, s. 141). O tym, że w procesie znoszenia wspólności majątkowej podziałowi podlegają aktywa i pasywa, mogą świadczyć normy traktujące o rozliczeniu poniesionych wydatków i nakładów (por. art. 45 k.r.o.; art. 567 § 1 k.p.c.). Dług spłacony przez jednego z byłych małżonków po ustaniu wspólności majątkowej, a przed podziałem majątku wspólnego zamienia się bowiem w roszczenie regresowe o charakterze nakładu z majątku odrębnego jednego małżonka w stosunku do drugiego z nich (post. SN z 5.12.1978 r., III CRN 194/78, OSNC 1979, nr 11, poz. 207; post. SN z 9.09.1976 r., III CRN 83/76, OSP 1977, nr 9, poz. 157). Z ekonomicznego punktu widzenia, nie da się właściwie ocenić wartości majątku bez uwzględnienia zarówno aktywów, jak i pasywów. W literaturze podkreśla się jednak, że pojęcie majątku nie może być zrównane z określonym zabiegiem rachunkowym; w konsekwencji majątek stanowią wyłącznie aktywa, pasywa zaś majątek jedynie „obciążają” (S. Grzybowski, [w:] S. Grzybowski [red.], *System Prawa Cywilnego*, t. I. *Część ogólna*, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1985, s. 463).

Również w orzecznictwie sądów powszechnych zarysowała się niejednorodność odnośnie do potrzeby uwzględnienia obciążenia hipotecznego przy ustaleniu wartości nieruchomości (Np. post. SO w Szczecinie z 22.08.2013 r., II Ca 79/13; wyr. SO w Łodzi z 18.09.2015 r., III Ca 515/15; wyr. SO w Łodzi z 28.04.2016 r., III Ca 1703/12. Za uwzględnieniem obciążeń prawnorzeczowych zob. wyr. SO w Krakowie z 16.01.2015 r., II Ca 1904/14, wszystkie dostępne w Portalu Orzeczeń Sądów Powszechnych, <https://orzeczenia.ms.gov.pl>). W szczególności SO w Szczecinie (II Ca 79/13) zauważył, że na podstawie art. 1034 §§ 1-2 k.p.c. w zw. z art. 45 k.r.o. od chwili podziału majątku byli małżonkowi odpowiadają w stosunku do wielkości swych udziałów (*pro rata parte*), oczywiście o ile podział nieruchomości był fizycznie możliwy (szerzej zob. *Informacja Pierwszego Prezesa Sądu Najwyższego o stwierdzonych nieprawidłowościach i lukach w prawie*, Warszawa 2016, s. 10-12). Powyższy pogląd opierał się na stanie faktycznym, w którym wysokość zadłużenia hipotecznego przewyższała wartość nieruchomości. Z kolei SR w Zgorzelcu w orzeczeniu z 12.12.2012 r., I C 1166/12 (niepubl., dostępny na stronie <https://orzeczenia.ms.gov.pl>), uznał, że w postępowaniu w trybie art. 567 k.p.c. podziałowi

ulega wierzytelność hipoteczna jako taka, nie bierze zaś pod uwagę obciążeń prawnorzeczowych.

II. Drugie z przedstawionych pytań dotyczy sytuacji, gdy już po podziale nieruchomości wspólnej w wyniku zniesienia wspólności majątkowej małżeńskiej nastąpi spłata wierzytelności hipotecznej zabezpieczonej na tej nieruchomości. Zgodnie z brzmieniem art. 618 § 3 k.p.c., po zapadnięciu prawomocnego postanowienia o zniesieniu współwłasności uczestnik nie może dochodzić roszczeń przewidzianych w art. 618 § 1 k.p.c., tj. roszczeń wzajemnych z tytułu posiadania nieruchomości. Od czasu podjęcia przez Sąd Najwyższy w dniu 29.09.1969 r. uchwały w sprawie III CZP 48/69, OSNC 1970, nr 4, poz. 58, nie ulega wątpliwości, iż pojęcie „roszczeń wzajemnych z tytułu posiadania nieruchomości” należy interpretować szeroko. W wyroku z 14.04.2016 r., IV CSK 593/15, www.sn.pl, Sąd Najwyższy uznał, że dodatkowe zgłoszenie roszczeń, o których mowa w art. 618 § 1 k.p.c., możliwe jest również przed sądem II instancji, jeśli roszczenia te powstały w trakcie postępowania międzyinstancyjnego i później, w postępowaniu przed sądem II instancji (por. także post SN z 6.04.2017 r., IV CZ 140/16, www.sn.pl; post. SO w Lublinie z 10.09.2015 r., II Ca 271/15 oraz z 16.06.2016 r., II Ca 136/16, <https://orzeczenia.ms.gov.pl>).

Zagadnienie nie było dotychczas przedmiotem zasadniczych rozbieżności w judykaturze Sądu Najwyższego, jednak budzi wątpliwości w orzecznictwie sądów powszechnych. Dotychczasowe stanowisko SN i sądów powszechnych w sprawach działowych najczęściej literalnie odwoływało się do normy art. 618 § 3 k.p.c. (wyr. SN z 26.06.2015 r., I CSK 675/14, www.sn.pl; post. SN z 29.01.2016 r., II CSK 82/15, www.sn.pl; post. SN z 28.01.2015 r., III CZ 62/15, www.sn.pl; wyr. SA w Łodzi z 14.10.2015 r., I Aca 476/15; wyr. SO w Łodzi z 17.11.2016 r., III Ca 551/16; post. SO w Krakowie z 24.10.2014 r., II Ca 233/14; wyr. SO w Białymstoku z 17.02.2017 r., II Ca 36/17; wszystkie orzeczenia dostępne na stronie <https://orzeczenia.ms.gov.pl>).

Prawo polskie dopuszcza rozdzielenie odpowiedzialności rzeczowej i osobistej (G. Jędrejek, *Postępowanie o podział majątku wspólnego, w skład którego wchodzi nieruchomość obciążona hipoteką*, MoP 18 [2010], z. 9, s. 532). Sąd Najwyższy w wyroku z 2.04.2009 r., IV CSK 566/08, www.sn.pl, stwierdził: „Czym innym jest bowiem odpowiedzialność osobista małżonków (byłych małżonków) wobec wierzyciela, na którą podział majątku nie ma wpływu, czym innym natomiast zasady rozliczenia między nimi wydatków z majątku osobistego jednego z małżonków z tytułu spłaty wspólnego długu. Jeżeli, ze względu na istnienie odpowiedzialności rzeczowej, dług "ciąży" na rzeczy i obniża jej wartość, jego spłata przez stronę, która w wyniku podziału majątku otrzymała obciążoną rzecz oszacowaną z uwzględnieniem tego długu, stanowi realizację zasady, że obowiązany do spłaty jest ten, komu rzecz ta została przyznana, gdyż spłacając dług zapobiega skierowaniu przez wierzyciela roszczeń do tej rzeczy”. Wydaje się zatem, że nawet w razie przyjęcia, iż art. 618 § 3 k.p.c. wyklucza wysunięcie wzajemnych roszczeń współposiadaczy dzielonej nieruchomości z tytułu obciążenia hipotecznego przedmiotu ich współwłasności, nadal możliwe jest zastosowanie prawnozobowiązaniowej podstawy świadczenia, jaką stanowi art. 370 k.c., zgodnie z którym zobowiązanie wielu osób dotyczące ich wspólnego mienia jest zobowiązaniem solidarnym, przy czym charakter tej wspólności jest prawnie obojętny (K. Zawada, [w:] K. Pietrzykowski [red.], *Kodeks cywilny I. Komentarz. Art. 1-449*¹⁰, Warszawa 2015, Art. 370 Nb. 1). Przy przyjęciu, że stosunek

obligacyjny odpowiedzialności solidarnej wobec wierzyciela hipotecznego jest niezależny od istnienia realnego zabezpieczenia dłużnej wierzytelności, art. 370 k.c. stanowiłby prawną podstawę roszczeń regresowych (post. SN z 21.01.2010 r., I CSK 205/09, www.sn.pl). Norma art. 370 k.c. stanowi bowiem odpowiednik prawnorzeczowych roszczeń z art. 207 k.c. (Por. uchw. SN z 26.03.1970 r., III CZP 7/70, OSN 1970 nr 12, poz. 219). Istotne jest przy tym, aby przedmiotowe zobowiązanie należało do stosunków prawnych, które wykazują prawny lub gospodarczy związek z mieniem, a ich zawarcie związane jest m.in. z nabyciem tego mienia (W. Dubis, [w:] E. Gniewek, P. Machnikowski [red.], *Kodeks cywilny. Komentarz*, Warszawa 2016, Art. 370 Nb 1). Roszczenia regresowe powstałe w związku ze spełnieniem przez jednego ze współdłużników solidarnych należnego świadczenia, przewyższającego udział przypadający na owego współdłużnika, powstają z chwilą spełnienia świadczenia (wyr. SN z 31.03.2000 r., II CKN 776/98, niepubl.).

Z drugiej jednak strony Sąd Okręgowy w Łodzi w wyroku z 8.12.2014 r., III Ca 809/14 (dostępny na stronie <https://orzeczenia.ms.gov.pl>), wyraził stanowisko, iż prekluzja z przepisu art. 618 §3 k.p.c. obowiązuje w sposób bezwzględny, a próba dokonania rozliczeń z tytułu posiadania rzeczy wspólnej po zapadnięciu orzeczenia kończącego postępowanie o zniesienie współwłasności i podział majątku na innej podstawie prawnej będzie stanowiła obejście przepisów *iuris cogentis*. SO w Łodzi wskazał w szczególności na niedopuszczalność stosowania przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. Również Sąd Najwyższy w post. Z 26.01.2017 r., I CSK 54/16, Biul. SN 2017, nr 5, poz. 13, zwrócił uwagę na fakt, iż spłata długu zabezpieczonego rzeczowo na nieruchomości, która po podziale majątku przypadła jednemu z byłych współmałżonków, wyklucza możliwość wystąpienia do drugiego byłego współmałżonka z roszczeniami regresowymi z uwagi na prekluzyjny charakter normy art. 618 § 3 k.p.c.

Pogląd o dopuszczalności wysunięcia roszczeń regresowych z tytułu nadmiernej spłaty ciężającej na nieruchomości wierzytelności hipotecznej po sądowym podziale majątku wydaje się o tyle uzasadniony, że w hipotezie art. 618 § 1 k.p.c. wymienione są enumeratywnie trzy roszczenia podlegające rozpoznaniu przez sąd powszechny, a mianowicie: prawo żądania zniesienia współwłasności, prawo własności i wzajemne roszczenia współwłaścicieli z tytułu posiadania rzeczy. W judykaturze Sądu Najwyższego utrwaliło się stanowisko, że wymienione w tym przepisie roszczenia dotyczą tylko współwłaścicieli, a poza tym, że katalog tych roszczeń jest wyczerpujący, gdyż przepis ma charakter wyjątkowy, co wyklucza możliwość rozszerzającej jego wykładni (post. SN z 8.05.2015 r., III CZP 18/15, www.sn.pl; zob. również uchwały z 12.01.1973 r., III CZP 56/73, OSNC 1974, nr 7 - 8, poz. 125; z 2.04.1982 r., III CZP 10/82, OSNC 1982 r., nr 11-12, poz. 162; z 10.05.2006 r., III CZP 11/06, OSNC 2007 nr 3, poz. 38; czy z 21.02.2008 r., III CZP 144/07, OSNC 2009 nr 2, poz. 22; wyr. z 8.02.2012 r., V CSK 46/11, OSNC - ZD 2013 nr 3, poz. 48 oraz postanowienia z 10.11.2009 r., I CSK 219/06, www.sn.pl, i z 10.04.2014 r., IV CSK 474/13, www.sn.pl; w orzecznictwie sądów powszechnych zob. m.in. wyr. SA w Szczecinie z 4.12.2004 r., I ACa 496/14, <https://orzeczenia.ms.gov.pl>). Sąd Najwyższy w uchwale z 12.10.1973 r., III CZP 56/73 (OSNCP 1974, nr 7-8, poz. 125) uznał, że art. 618 § 1 k.p.c. stanowi zamknięty katalog roszczeń i jako taki podlega zakazowi wykładni rozszerzającej, co nie wyklucza, a wręcz nakazuje interpretację restryktywną. Jako norma procesowa, implementująca normę art. 207 k.c. o proporcjonalnym do udziałów we

współwłasności podziale pożytków i ciężarów (*cuius commoda, eius pericula*), ogranicza się ona bowiem wyłącznie do roszczeń o charakterze realnym. Hipoteka stanowi zabezpieczenie rzeczowe wierzytelności (czyli prawa obligacyjnego) w sposób abstrakcyjny, poprzez zwiążanie jej z nieruchomością i możliwością domagania się zaspokojenia od kaźdoczesnego jej właściciela. Nie wyklucza ona dochodzenia spełnienia świadczenia od dłużnika, niezależnie od faktu, iż obciążona nieruchomość przeszła w ręce innego podmiotu.

Z powyższych względów wniosek o rozstrzygnięcie podanych na wstępie zagadnień prawnych jest konieczny i uzasadniony.

Prof. dr hab. Małgorzata Gersdorf